

Чик, ко смије наглас да каже да би Република Српска и Република Србија требало да се уједине?! Уочи дана Д, када су се САД и водеће земље ЕУ спремале да званично признају осамостаљење Косова, западни дипломати су облијетали добро обавијештене кругове у Бањалуци и Београду и у своја министарства слали дневне процјене о томе како ће реаговати народ на двије обале ријеке Дрине. Њихова сасвим логична бојазан да би као реакција на овај скандалозан међународно-политички преседан могло услиједити потпуно симетрично осамостаљење РС од БиХ и њено припајање „матици“, односно нови немири на западном Балкану, показала се потпуно сувишна.

Ослањајући се на емоције овдашњег народа према колијевци српске државности и духовности, званична Србија је оцијенила да Косово нема алтернативу те да погранични ентитет (РС) са 90 процената српског становништва не може да буде компензација за јужни покрајину (КиМ) са 90 одсто несрпске популације. Запутила се у дуги марш по лавиринтима институција међународне правде, који јој на крају пута може евентуално једино донијети легализацију сјеверног парчића отете територије. Помирена са тим да Вашингтон и Брисел имају два аршина (час неповредивост вањских граница, час право на самоопредјељење народа), и да редовно примјењују баш онај који иде на штету Срба (распад Југославије, одвајање Црне Горе, сецесија Косова, интегритет БиХ). А све у нади да ће пожељним понашањем обезбиједити пријем у ЕУ и тиме ријешити све своје проблеме, па макар у међувремену била сведена на „Београдски пашалук“. Можда Србија у овом тренутку објективно и не може ништа више да учини, али би вјероватно могла барем нешто више да каже. Попут западноњемачких либералних интелектуалаца, који су све до пада Берлинског зида негирали толико природну тежњу свога народа да се поново нађе у једној држави, да не би били оптужени за нацизам, и ови наши овдје, из страха да би могли бити оптужени за национализам, бјеже и од гласне помисли да се сународници из Српске и Србије поново нађу под заједничким државним кровом. Они исти српски политичари и интелектуалци који су се храбро борили против Милошевићеве власти сада се боје да би то њихове евроамеричке савезнике могло да асоцира на слоган из његовог времена – „Сви Срби у једној држави“.

На другој страни Дрине ствари стоје нешто другачије. Додик је своје прекодринске Србе још раније умирио, а своје зловољне комшије уплашио магичном формулом званом „пријетња референдумом о осамостаљењу“. Ни ОХР на то није остао равнодушан, иако је резолутно саопштио да такав референдум неће признати. Сјећамо се да је и албански референдум својевремено био нелегалан, као што је и црногорски годинама био одлаган, па су ипак оба остварила планирани ефекат. Неки европски званичници сматрају да „Миле учи од Мила и да је већ на дјелу пузајуће отклизавање РС из БиХ, баш као и својевремено ЦГ из СРЈ и СЦГ“. Други опет, такође из круга бриселских еврократа, сматрају да „то неће истовремено значити и прикључивање 'резервној домовини' јер политички моћном лидеру прекодринских Срба никако не одговара да у заједничкој држави буде сведен на 'начелника крајишког округа'“. Из тога би се дало закључити да и није проблем у осамостаљивању Српске колико у њеном потенцијалном уједињавању са Србијом.

Томе иде у прилог и свјежа изјава Мирослава Лајчака „Дневном авазу“. „У животу сам два пута видио атмосферу коју данас видим у односима Сарајево–Бањалука. Први пут је

било то у односима Братислава–Праг, а други пут Подгорица–Београд. И сви знамо како се то завршило.” Знамо и то да је својевремено о распаду Чехословачке одлучено у парламенту, и то са само три гласа више, као и да је исход црногорског референдума био врло тијесан, ако не и споран. „Босански Срби” су још на плебисциту новембра 1991. са преко 90 процената гласали „за останак у заједничкој држави са Србијом и другим републикама које то желе” и послѣје тога никад више нису ништа друго рекли о своме државном статусу. Као Словак, Лајчак је партиципирао у плишаном разводу Словачке од Чешке, а као европски изасланик кумовао је и одвајању Црне Горе од Србије, па је могуће и послат за посљедњег високог представника у БиХ као експерт управо за ту врсту послова.

„Херцегбосанци” су одрадили свој дио посла још крајем фебруара 2001, када је на већ забрављеном илегалном референдуму о трећем ентитету „за” гласало 70 процената Хрвата. А могу увијек да се позову и на нереализовани дио Вашингтонског споразума с краја ратне 1993. године, када су на федерацију са Муслиманима пристали под условом да заједнички ентитет истовремено уђе у конфедерацију са Хрватском. Што је најважније, до прегруписавања по питању реалне оцјене политичких односа у БиХ, дошло је, изгледа, коначно и међу бошњачким лидерима. Харис Силајџић, додуше, чак и са говорнице УН одбија да прихвати политичку реалност, па и послѣје тринаест година очекује повратак избјеглица, одбија нови попис становништва, тражи да се избори организују према предратним бирачким списковима, укида Дејтонски споразум и сл. Али у врху владајуће СДА све се више чује глас разума сина оца нације, потпредсједника Бакира Изетбеговића, да се ваља помирити са чињеницом постојања Републике Српске. А бабо му Алија, док још није био понесен окцидентално-оријенталним дипломатско-медијским играма око Босне, трезвено је поручивао својим сљедбеницима: „Ми не тражимо муслиманску БиХ. Ми ћемо узети само онолико колико можемо просперитетно контролисати!”

Пошто се три националне стране у БиХ ни о чему другом нису сагласиле, премијер Додик тражи да се стриктно поштује Дејтонски споразум, што подразумемијева и да се у Бањалуку врати педесетак изворних ентитетских надлежности које су самовољом неколико високих представника насилно пресељене у Сарајево. То би Републику Српску учинило де факто конфедералним дијелом БиХ, а свака конфедерална јединица има право да се референдумом издвоји и потом се договори са најпожељнијим (кон/федералним) партнером. Но, и прије враћања надлежности, и без евентуалног референдума, Србима стоје на располагању тзв. специјалне везе, које и без формалног брисања граница могу културно, економски, па и политички да повежу Српску и Србију. Не може се порећи да се на томе данас и са србијанске стране много ради, али, рецимо, на иницијативу из Бањалуке да се у србијански парламент делегира посланичка група из РС и обратно, из Београда никада није одговорено. Исти аранжаман између Хрватске и „Херцег-Босне” већ годинама функционише без приговора из Сарајева и Брисела. Напокон, ако су већ поменути Вашингтонским споразумом, прије свега САД и Њемачка, али и сви међународни форуми, дали могућност једном ентитету у БиХ да се конфедерално повеже са Хрватском, зашто исту шансу не би добио и други да се повеже са Србијом. Дејтонски споразум се наслања на резултате Вашингтонског споразума, а Србија је његов гарант, па би у складу с тим могла и да дјелује.

Додикова претна осамостаљењем

Пише: Ненад Кеџмановић
среда, 01 октобар 2008 09:48

На слоган „Сви Срби у једној држави” само зато што је лансиран у Милошевићевом периоду као да је бацио анатему на легитиман интерес и нашег као и сваког другог народа да са својим сународницима живи под истим државним кровом

Политика
[објављено: 28.09.2008]